

عنوان مقاله:

ارزیابی آثار بالقوه استقرار بازار آب محلی در شرایط رویارویی با خشکسالی و کم آبی در استان تهران

محل انتشار:

فصلنامه تحقیقات منابع آب ایران، دوره 17، شماره 4 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 19

نویسندگان:

ابوذر پرهیزکاری - دانشجوی دکتری اقتصاد کشاورزی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

غلامرضا یآوری - دانشیار اقتصاد کشاورزی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

ابو الفضل محمودی - دانشیار اقتصاد کشاورزی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

غلامرضا بخشی خانیکی - استاد علوم کشاورزی (بیوتکنولوژی)، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

استقرار بازار آب محلی در بخش کشاورزی یک راه حل امیدبخش جهت افزایش کارایی اقتصادی آب در مواقع خشکسالی، کم آبی و کاهش تولیدات زراعی است. کشاورزان با فرصت های ایجاد شده در بازار آب از طریق بهبود شیوه های مدیریت تامین آب، برای اجاره و فروش این نهاده کمیاب اقدام نموده و در راستای تامین آب قابل فروش در بازار تلاش خواهند کرد. این امر افزون بر مدیریت منابع آب سطحی، منجر به کاهش فشار کشاورزان برای استفاده از منابع آب های زیرزمینی می شود. با توجه به اهمیت این موضوع، در مطالعه حاضر آثار بالقوه شکل گیری بازار آب محلی در مناطق پنج گانه استان تهران تحت شرایط رخداد خشکسالی، کم آبی و کاهش تولیدات زراعی ارزیابی شد. این کار با استفاده تلفیقی از مدل اقتصادی تولید محصولات کشاورزی ایالتی یا منطقه ای (SWAP)، مدل هیدرولوژیکی ارزیابی و برنامه ریزی آب (WEAP) و مجموعه داده های آماری مربوط به سال های ۱۳۹۸-۱۳۹۲ صورت گرفت. نتایج نشان داد که با استقرار بازار آب محلی و تعادل بخشی داد و ستد آب کشاورزی بین حوضه های مطالعاتی استان تهران، پیامدهای منفی پدیده خشکسالی در بهره برداری از منابع آبی موجود تا حدود ۱۲/۷ درصد نسبت به دوره پایه کاهش می یابد. افزون بر این، استقرار بازار آب محلی به عنوان یک نهاد عرفی و حقوقی در سطح استان تهران علیرغم انتقال منابع آبی مازاد حوضه های شرقی و شمالی (M۱ و M۲) به حوضه های جنوب غربی استان تهران (M۴، M۳ و M۵)، سبب افزایش ضریب اطمینان دسترسی کشاورزان به آب آبیاری شده و از کاهش محصولات زراعی سودآور (گوجه فرنگی، ذرت دانه ای، هندوانه و آفتابگردان) در الگوهای بهینه کشت ممانعت می کند. همچنین، این نهاد ساختاری با تحقق سیاست اشتراک گذاری منابع آب کشاورزی و افزایش ۵/۸۹ تا ۱۱/۰۶ درصدی شاخص نسبت سود به آب مصرفی به نحو مطلوبی مساله تخصیص و مدیریت بهینه منابع آب را بین فعالیت های مختلف زراعی حوضه های پنج گانه استان تهران منعکس می نماید. در پایان، با توجه به کارکردهای مثبت و موثر بازار آب محلی در بخش مدیریت منابع آب و کشاورزی، اجرایی شدن مقدمات شکل گیری آن به مسئولین و سازمان های ذیربط در استان تهران پیشنهاد می شود.

کلمات کلیدی:

بازار آب، کم آبی، خشکسالی، بهره وری آب، مدل SWAP

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1605115>

